

Силабус курсу:

СХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ДАЛЯ

ОСНОВИ ПЕДАГОГІЧНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ

Ступінь вищої освіти:	бакалавр
Спеціальність:	014.01 «Середня освіта (українська мова і література)»
Рік підготовки:	4
Семестр викладання:	7
Кількість кредитів ЄКТС:	3
Мова(-и) викладання:	українська
Вид семестрового контролю	залік

Автор курсу, лектор та викладач практичних занять:

к.п.н., доц. Рашидова Світлана Станіславівна

вчений ступінь, вчене звання, прізвище, ім'я та по-батькові

доцент кафедри педагогіки

Посада

svetlana101068@gmail.co

m

електронна адреса

066-669-07-26

Телефон

Анотація навчального курсу

Цілі вивчення курсу:

Мета: розкрити теоретичні основи педагогічної майстерності вчителя та практичні механізми її становлення і розвитку.

Основні завдання:

- розкриття сутності, змісту і структури педагогічної майстерності; засвоєння основних понять дисципліни;
- створення умов для сприйняття, усвідомлення, засвоєння і реалізації студентами моделі гуманістично спрямованої особистості викладача, розкриття зв'язку гуманістичної спрямованості з педагогічною діяльністю та майстерністю вчителя;
- засвоєння основ педагогічного спілкування, забезпечення активності включення кожного студента у професійно-педагогічну взаємодію, формування культури педагогічного спілкування;

- теоретичне та практичне моделювання майбутньої педагогічної діяльності, програвання студентами окремих фрагментів педагогічної дійсності (мікрОВикладання, розв'язання педагогічних ситуацій, організація і розробка практичних занять, впровадження інтерактивних, проблемних методів навчання, творчих завдань тощо), у ході яких відбувається засвоєння і відпрацювання елементів педагогічної діяльності, що сприяють розвитку педагогічної майстерності;

- розвиток і удосконалення педагогічної техніки, педагогічних здібностей, особистісних і професійних якостей, педагогічної творчості, необхідних для успішної професійної діяльності, розвитку педагогічної майстерності.

Результати навчання:

знати: сутність, зміст, структуру, основні категорії педагогічної майстерності; складові педагогічної техніки; специфіку, функції, структуру, стилі педагогічного спілкування; особливості культури педагогічного спілкування, вербальної і невербальної комунікації; шляхи і механізми розвитку педагогічної майстерності;

вміти: працювати з навчальною, методичною та науковою літературою з педагогіки, педагогічної майстерності; орієнтуватися в колі проблем сучасної педагогічної практики; управляти своїм емоційним станом через способи саморегуляції; організовувати взаємодію у системі суб'єкт-суб'єктних відносин; моделювати майбутню педагогічну діяльність; розвивати та удосконалювати педагогічну техніку, педагогічні здібності та професійні й особистісні якості; розвивати та удосконалювати педагогічну творчість і майстерність; бачити і реагувати на педагогічні ситуації, вирішувати педагогічні задачі; запобігати і швидко вирішувати педагогічні конфлікти; постійно удосконалювати педагогічну майстерність.

Передумови до початку вивчення:

Історія педагогіки та загальні основи педагогіки, Педагогічна психологія, Психологія ділового спілкування.

Набуті компетентності

Внаслідок вивчення даного навчального курсу здобувач вищої освіти набуде таких компетентностей:

ЗК4. Здатність до прийняття ефективних рішень у професійній діяльності та відповідального ставлення до обов'язків, мотивування учасників педагогічного процесу до досягнення спільної мети у непередбачуваних робочих та/або навчальних контекстах (лідерська компетентність).

ЗК5. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології, знаходити, аналізувати та критично оцінювати інформацію з різних джерел, насамперед за допомогою цифрових технологій (інформаційно-цифрова компетентність).

- ЗК6. Здатність учитися впродовж життя й оволодівати сучасними знаннями з метою самовдосконалення й самореалізації (компетентність навчання упродовж життя).
- ЗК7. Здатність до міжособистісної взаємодії, роботи в команді (соціальна компетентність).
- ЗК8. Здатність до генерування нових ідей, виявлення та розв'язання проблем, ініціативності та підприємливості, критичного осмислення дійсності, управління навчальними чи професійними проєктами (підприємницька компетентність).
- ЗК9. Здатність діяти відповідально й свідомо на засадах поваги до прав і свобод людини і громадянина, усвідомлювати цінність громадянського суспільства та необхідність його сталого розвитку (громадянська компетентність).
- ЗК10. Здатність виявляти повагу та цінувати українську національну культуру, багатоманітність і міжкультурність у суспільстві, здатність до вираження національної культурної ідентичності і гнучкого ставлення до інших культур (культурна компетентність).
- ФК5. Здатність визначати й враховувати в освітньому процесі вікові та індивідуальні особливості учнів, використовувати стратегії роботи з учнями, які сприяють розвитку їхньої позитивної самооцінки, забезпечують функціонування інклюзивного освітнього середовища.
- ФК6. Здатність усвідомлювати особисті відчуття, почуття та емоції, потреби, керувати власними емоційними станами, створювати суб'єкт-суб'єктну (рівноправну та особистісно зорієнтовану) взаємодію з учнями в освітньому процесі.
- ФК10. Здатність здійснювати моніторинг власної педагогічної діяльності і визначати індивідуальні професійні потреби.
- ПРН3. Застосовувати традиційні та інноваційні методики й технології моделювання змісту навчання учнів української мови і літератури.
- ПРН4. Розвивати в учнів ключові компетентності засобами української мови та літератури, формувати готовність до їх застосування в позанавчальній діяльності.
- ПРН11. Знати загальні теоретичні традиційні й сучасні положення, концепції, наукові поняття, категорії педагогіки та дидактики.
- ПРН12. Визначати прояви завищеної чи заниженої самооцінки учнів з метою її коригування, застосовувати механізми реалізації суб'єкт-суб'єктних відносин між вчителем і учнем.
- ПРН13. Конструктивно реагувати на стрес, конфліктні ситуації, сприяти порозумінню. Забезпечувати психологічну підтримку осіб з особливими освітніми потребами.
- ПРН14. Співпрацювати з усіма учасниками освітнього процесу на засадах толерантності, співробітництва, взаємоповаги, конструктивного діалогу.

Структура курсу

№	Тема	Години (Л/ПЗ)	Стислий зміст	Інструменти і завдання
	Педагогічна майстерність і педагогічна творчість учителя.	2/2	1. Сутність педагогічної майстерності. Стадії становлення педагогічної майстерності. Структура педагогічної майстерності. Педагогічна компетентність. Педагогічна ситуація і педагогічна задача. Педагогічна творчість. 2. Творча особистість педагога: характеристика якостей;	Опорний план-конспект або блок-схема, або розгорнута таблиця. Розробка семінарського заняття ініціативною групою (творчий підхід). Обговорення основних питань, виконання творчих

			характеристика здібностей. Творчий стиль діяльності педагога. Види уяви, їхня специфіка та взаємозв'язок. Механізм та місце уяви у творчій діяльності викладача. Види творчої діяльності вчителя.	завдань, тестів, розв'язання педагогічних ситуацій і задач тощо.
	Педагогічна техніка вчителя. Способи саморегуляції	2/2	Сутність і зміст поняття «педагогічна техніка». Принципи педагогічної техніки. Компоненти педагогічної техніки. Способи саморегуляції викладача. Практичні вправи із саморегуляції.	Опорний план-конспект або блок-схема, або розгорнута таблиця. Розробка семінарського заняття ініціативною групою (творчий підхід). Обговорення основних питань, творчих, індивідуальних завдань. Виконання вправ із саморегуляції
	Вимоги до сучасного уроку: ідеї, технологія, взаємодія	2/2	Основні ідеї сучасного навчального заняття. Етап розробки уроку. Керівництво пізнавальною діяльністю. Діалогічна взаємодія як основа інтерактивного навчання. Культура педагогічної праці учителя на уроці.	Опорний план-конспект або блок-схема, або розгорнута таблиця. Розробка семінарського заняття ініціативною групою (творчий підхід). Обговорення основних питань, виконання творчих завдань, міні викладання (представлення, презентація фрагменту уроку)
	Специфіка і культура педагогічного спілкування	4/2	1. Спілкування як моральна цінність. Поняття і сутність культури спілкування. Поняття «педагогічне спілкування» і види спілкування. Функції педагогічного спілкування. Морально-психологічні аспекти культури спілкування. Педагогічний такт. 2. Структура процесу професійно-педагогічного спілкування. «Бар'єри» спілкування. Стили педагогічного спілкування. Навіювання і переконання як методи впливу у взаємодії	Участь в обговоренні; складання словника основних понять. Розробка семінарського заняття ініціативною групою (творчий підхід). Обговорення основних і проблемних питань, виконання творчих, індивідуальних завдань, тестів.

5-6	<u>Мистецтво вербальної і невербальної комунікації:</u>	2/4:		
5.	Мовне мистецтво педагога (культура і техніка мовлення)	1/2	Сутність поняття «культура мовлення». Вимоги до культури мовлення викладача. Мовний артистизм. Риторичний інструментарій. Поняття «техніка мовлення». Практичні рекомендації і вправи з техніки мовлення.	Опорний план-конспект або блок-схема, або розгорнута таблиця; складання словника основних понять. Розробка семінарського заняття ініціативною групою (творчий підхід). Обговорення основних питань, виконання творчих, індивідуальних і проблемних завдань, тестів, вправ з техніки і культури мовлення
6.	Майстерність невербальної комунікації	1/2	Загальна характеристика невербальних засобів комунікації. Культура невербального спілкування в педагогічній діяльності. Вимоги до міміки, пантоміміки педагога, зовнішнього вигляду. Недоліки невербального спілкування вчителя. Формування комунікативної поведінки педагога засобами невербальної комунікації.	Опорний план-конспект або блок-схема, або розгорнута таблиця; складання словника основних понять. Розробка семінарського заняття ініціативною групою (творчий підхід). Обговорення основних питань, виконання творчих завдань, практичних вправ.
7.	Конфлікт у педагогічній діяльності	2/2	Види конфліктів. Життєвий цикл конфлікту Джерела та причини виникнення педагогічних конфліктів. Шляхи вирішення педагогічних конфліктів.	Опорний план-конспект. Розробка семінарського заняття ініціативною групою. Обговорення основних питань, виконання творчих завдань, розв'язання педагогічних задач і педагогічних конфліктів.

Рекомендована література:

1. Антоненко Т.Л. Становлення ціннісно-сміслової сфери майбутнього фахівця: монографія. К.:Видавництво «Педагогічнадумка»,2018.412с.
2. Бутенко Н. Ю.Комунікативна майстерність викладача: Навч. посібник. К.:КНЕУ, 2005. 336 с.
3. Волкова Н.П. Професійно-педагогічна комунікація: Навч. посіб. К.: ВЦ «Академія», 2006. 256 с.
4. Ковальчук Л. Основи педагогічної майстерності: Навчальний посібник. Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2007. 608 с.
5. Кучерявий О.Г. Педагогіка: особистісно-розвивальні аспекти: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. К.: НВП «Наукова думка» НАН України, 2011. 464.
6. Мистецтво виховання Людини: колективна монографія / Г.П. Шевченко, В.М. Алфімов, Т.Л. Антоненко, М.В. Безугла, Є.А. Зеленев, О.П. Лучанінова, Н.Є. Миропольська, С.С. Рашидова, І.О. Сафонова, Г.С. Тарасенко, Т.Г. Тюріна. Київ: Вид-во «Педагогічна наука», 2017. 304 с.
7. Морева Н.А. Основы педагогического мастерства: учебное пособие для вузов. М.: Просвещение, 2006. 320 с.
8. Педагогічна майстерність: Підручник. За ред. І.Зязюна. К.:СПД Богданова А.М., 2008 (Педагогічна майстерність: Підручник. За ред. І.Зязюна. К.: Вища школа, 1997. І.А.Зязюн и др Основы педагогического мастерства. Москва: Просвещение, 1989).
9. Педагогічна майстерність як система професійних і мистецьких компетентностей: зб матеріалів XIVМіжнар. педагогічно-мистецьких читань пам'яті проф. О.П. Рудницької. Голов. ред.: Г.І. Сотська. Вип. 8 (12). К.: Талком, 2017. 284.
10. Пономарьова Г.Ф. Виховання майбутнього педагога: теорія і практика: монографія. Х.: Вид-во «Ранок», 2014. с. 547.
11. Рашидова С.С. Студенти педагогічних спеціальностей як особлива соціокультурна спільність. *Духовність особистості: методологія, теорія і практика: збірник наукових праць*/ За матеріалами X Міжнародної науково-практичної конференції «Духовно-культурне виховання особистості в умовах входження людства в Епоху Культури» (30 травня 2019 року, м. Київ). Частина II / Гол. редактор Г.П.Шевченко. -Вип. 3 (90). Сєверодонецьк: вид-во СНУ ім. В. Даля, 2019. С.127-146.
12. Рашидова С.С. Клименко О.В. Формування готовності майбутнього викладача до педагогічної творчості. *Духовність особистості: методологія, теорія і практика* / Гол. редактор Г.П.Шевченко. Сєверодонецьк: вид-во СНУ ім. В. Даля, 2016. Вип. 2 (71). 240 с. С.154-166.
13. Рашидова С.С. Мистецтво і художнє мислення в науці і педагогічній діяльності. *Духовність особистості: методологія, теорія і практика : збірник наукових праць* / Гол. редактор Г.П.Шевченко. Вип. 2 (65). Сєверодонецьк: вид-во СНУ імені Володимира Даля, 2015. 256 с. С. 135-147.
14. Рашидова С.С. Формування художніх потреб у студентів педагогічних спеціальностей засобами художньої літератури як умова духовної безпеки особистості і суспільства. *Духовність особистості: методологія, теорія і практика: збірник наукових праць* / Гол. редактор Г.П.Шевченко. Сєверодонецьк: вид-во СНУ ім. В. Даля, 2017. Вип. 4 (79). 364 с. С. 235-244.
15. Рудницька О.П. Педагогіка: загальна та мистецька: Навчальний посібник. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2005. 360 с.
16. Теслюк В.М. Основи педагогічної майстерності викладача вищої школи: підручник.К.: Видавництво Ліра-К, 2015. 340.
17. Удосконалення педагогічної майстерності в умовах особистіснозорієнтованої освіти: Модульний посібник/ Автори-упорядники:П.І. Матвієнко, Н.І. Білик, О.О. Новак. Полтава: ПОІППО, 2006. 292 с.

Електронні рекомендовані ресурси:

1. Барбина Е.С. Формирование педагогического мастерства учителя в системе непрерывного педагогического образования. К., 1997. 153 с. URL: <http://studopedia.info/9-21444.html>
2. Кан-Калик В.А., Никандров А.С. Педагогическое творчество. Москва: Педагогика, 1993. URL: http://vk.com/doc-42639447_217830673?dl=97c3ac5bde028511c8
3. Зязюн І.А., Крамущенко Л.В., Кривонос І.Ф. та ін. Педагогічна майстерність: Підручник; За ред. І.А. Зязюна. К.: Вища шк., 1997. 349 с. URL: <http://www.ex.ua/5074950>
4. Ковальчук Л. Основи педагогічної майстерності: Навчальний посібник. Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2007. 608 с. URL: http://3w.ldufk.edu.ua/files/kafedry/kaf_pedagogiky_psykholoh/osnov_ped_majstern.pdf
5. Слостенин В.А., Исаев И.Ф., Шиянов Е.Н. Педагогика: Учеб. пособие для студ. высш. пед. учеб. заведений; Под ред. В.А. Слостенина. М.: Издательский центр «Академия», 2002. 576 с. URL: http://3w.ldufk.edu.ua/files/kafedry/kaf_pedagogiky_psykholoh/osnov_ped_majstern.pdf
6. Смирнов С.Д. Педагогика и психология высшего образования: от деятельности к личности: Учеб. пособие для студ. высш. пед. учеб. заведений. М.: Издательский центр "Академия", 2001. 304 с. URL: <http://psychlib.ru/mgppu/SPP-1995/SPP-001.HTM>

Оцінювання курсу

За виконання запланованих з курсу завдань студент може отримати визначену кількість балів:

Інструменти і завдання	Кількість балів
Робота під час семінару (1-7 семінари): участь в обговоренні основних питань, виконання творчих завдань, розв'язанні проблемних питань, педагогічних ситуацій, участь у тестуванні, публічному виступі, конкурсі педагогічної майстерності тощо	12 (7x12= 84)
Індивідуальні завдання (завдання для підсумкового контролю), оформлені у вигляді контрольної роботи, або Конкурс педагогічної майстерності	16
Разом (залік)	100

Шкала оцінювання студентів

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЕСТ S	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	Зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D		
60-63	E	задовільно	
35-59	FX	незадовільно з можливістю	не зараховано з

		повторного складання	можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Політика курсу

Плагіат та академічна доброчесність:

Під час виконання завдань студент має дотримуватись політики академічної доброчесності. Запозичення мають бути оформлені відповідними посиланнями. Списування, в тому числі робіт одногрупників, є забороненими.

Студент може пройти певні онлайн-курси, які пов'язані з темами дисципліни, на онлайн-платформах. При поданні документу про проходження курсу студенту можуть бути перезараховані певні теми курсу та нараховані бали за завдання.

Завдання і заняття:

Всі завдання, передбачені програмою курсу, мають бути виконані своєчасно і оцінені в спосіб, зазначений вище.

Навчальні заняття, передбачені розкладом, мають відвідуватись регулярно. Пропущені заняття (з будь-яких причин) студент має право відпрацювати пізніше останнього тижня поточного навчального семестру з отриманням відповідної оцінки. В разі поважної причини (хвороба, академічна мобільність тощо) терміни можуть бути збільшені за письмовим дозволом декана.

Поведінка в аудиторії:

На заняття студенти вчасно приходять до аудиторії, відповідно до діючого розкладу, та дотримуються вимог техніки безпеки.

Під час занять студенти:

- ☒ є активними учасниками навчального процесу, що уважно слухають, записують, засвоюють, вивчають, аналізують, узагальнюють, обговорюють навчальний матеріал, взаємодіють, дискутують тощо;
- ☒ не відволікаються і не відволікають інших (студентів, викладача), не заважають ходу навчального заняття;
- ☒ виключають звук телефону;
- ☒ дотримуються інших загальноприйнятих правил поведінки і культури взаємодії.

Під час контролю знань студенти:

- ☒ мають бути підготовленими відповідно до вимог

даного курсу;

- ☐ розраховують на власні знання (не шукають інші джерела інформації або «допомоги» інших осіб);
- ☐ не заважають іншим;
- ☐ виконують усі вимоги контрольних заходів, передбачених курсом.